ئایا کتێبە پیرۆزەکان دەستکاریکراون؟ … مەحمود عەبدوڵا

کاتێک ڕەخنەگران دەڵێن لەتەورات یان ئینجیلدا ،چیرۆکەکانی ناو قورئان هەیە و بەشەوەیەکی جیاواز باسکراوە ،یان کاتێک دەڵێن قورئان چیرۆکەکانی وەرگرتوە،یان کاتێک دەڵێین خودا بۆچی یەکجار ئاینی نەناردوە و بەردەوام ئەبدەیتیی ئاینەکانکراوە؟ لەوەلامدا “زانایانی ئاینی ئەمڕۆمان”یەکسەر دەڵێن لەبەر ئەوەی مرۆڤ دوای ماوەیەک ئاینەکەیان لەیاد کردوە و ڕویانکردەتە کوفر، بۆیە خودا پێغەمبەرێکیتری ناردووە تا خەڵک بگەڕێنێتەوە سەر ڕێگای ڕاست.لەڕاستیدا ئەوە موغالەتەیە و هیچ پەیوەندی بە لۆژیکەوە نییە، ئەو پەڕەی نەشارەزاییشە لە مێژووی گەشەکردنی مرۆڤایەتی و پێشکەوتنی پلە بە پلەی مێشکی مرۆڤ ،چونکە ئەگەر ئەمە هیچ حیسابێک لەسەر مێژو ،کۆمەڵناسی و سروشتناسی و…تاد، بکەین،دەبینین هیچ خودایەک ئاینەکانی نەناردوە بۆ مرۆڤ.بەڵکو ئەوە مرۆڤەکانن ئاینیان داهێناوە.

چونکە ئەگەر ئەمە سەیری ناوەڕۆکی ئاینەکان بکەین دەبینین گیرۆدەی کات و شوێنن، کۆنترینیان سادەترینە و تازەترینیان ئاڵۆز ترینە، بەڵام وەنەبێت لەناو تازەترین ئایندا هیچ هێمایەک لە کۆنترین ئاینەکان نەمابێت،نەخێر بەڵکو زۆر لە دروشم و ڕێوڕەسمەکان لەناو ئاینە تازەکانیش داهەن. لەگەڵ گەشەکردنی مێشک و زمانی مرۆڤ دا سیستەمە ئاینیەکانیش ئاڵۆز دەبن،ئەوکاتەی کە مرۆڤ بایی ئەوەندە هۆشی نییە، یان ئەوەندە زمانی گەشەی نەکردوە کە درک بەشتە ئەبستراکتەکان بکات ،دەبنین دیاردە سروشتیەکان دەپەرستێ ، لەهەر شوێن و کاتێکیش دیاردەی جیاواز دەپەرستێ،لەترسان یان لەبەر پێویستی،وەک ترس لە بومەلەرزەو بورکان،خۆشەویستی خۆر و ژن و… تاد .ئەوەی کە لەناو ئاینەکان تا ئێستاش ماوەتەوە ترسە لەدیاردە سروشتیەکان و وەک سزایەکی خودایی دەبیندرێن،ئەوەش واتا مانەوەی هەندە تێگەیشتنی نائەقڵانی مرۆڤی دێرین لەناو زیهنیەتی مرۆڤی مۆدێرن دا.چونکە تا ئێستا هزری زانستی بەتەواوی زاڵنەبوە، بەسەر هزری ئاینی و خورافیدا.

ئەوەی ئاشکرایە مرۆڤ لەگەڵ پەیدابونی لەسەر زەوی خۆی بە تەنها و

بێ چارە دیتوە، سەری سوڕماوە کە لەکوێوە فڕێدراوەتە سەرزەوی؟ ئیتر بە پێی تێگەیشتنی خۆی کاتێک ئاسمانێکی بینیوە لەسەر سەری واتێگەیشتوە کە لەوێ وە فڕێدراوە، ئەمەش لەئاینەکاندا ڕەنگی داوەتەوە، مر□ق ل□وە تێنەگەیشتووە کە سەرزەوی دایکی مرۆڤە، لێرە لە توخمەکانی ئەم زەوییە پێک هاتووەو پەرەی سەندووە و پێشکەوتوە، لەگەڵ پێشکەوتن و بەدەست هێنانی ئەزمونەکانی ژیان ڕۆژ بەڕۆژ لە دیاردەکان تێگەیشتوە و ناسیونی تا دەگاتە ڕۆژگاری ئەمڕۆ. یەکێک لە پاساوەکانی زانایانی ئاینی بونی حەقیقەتی ئاینە لە کۆنترین چاخە مێژوییەکان وەک بەڵگەیەک لەسەر ڕاستی و پێویستی ئاین . بەڵام ئەوە تێگەیشتنێکی نا دروست و نالۆجیکی و نازانستییە، چونکە بەهیچ شێوەیەک کۆنی ئاین نابێتە هۆی حەقیقەتی ئاین، ئەمە وەک ئەوە وایە بڵێین کۆیلایەتی حەقیقەتە چونکە لەسەرەتای شارستانیەت کۆیلایەتی هەبووە. کاتێک مرۆڤ بیری لە ئاین و پەرستش کردۆتەوە ئەقڵی پێشکە وتو نەبوە، واتا ئاین گوزارشتێکی ناعەقڵانی مێشکی مرۆڤ بوە، ئەوەش تایبەتمەندییەکە تائێستاش بۆ مرۆڤایەتی ماوەتەوە و بۆ ڕازیبون بەئاین نابێت عەقڵ بەتەواوی بخرێتە کار دەنا تەلاری ئاین بەسەر یەکدا دەڕمێت.

لەئەفسانەکاندا چیرۆک و بەسەرهات و ڕوداوەکان هەن، لە کتێبە ئاینیە کۆنەکانیشدا هەن، بەڵام لەتازەترین ئاین کە ئیسلامە هەمان بیرو بۆچون و ڕوداو بەسەرهاتی ڕابردو هەن کە بەدرێژایی هەزاران ساڵ گەیشتونە ئێمە و تەتوانین بڵێین: هەموو بۆچونە ئاینیە کان تا دەگاتە قورئان بەرهەمی تەواوی ڕامان و تێکۆشان و زانستی بەشەریەتە . بەڵام کاتێک دەوترێ بیرۆکەکانی بەهەشت و دۆزەخ و ڕۆح و خەلقەت و… پێش ئیسلام، بگرە پێش پەیدابونی ئاینە ئیبراهیمیەکانیشن، دیسان زانایانی ئاینی بە بێ حیساب کردن بۆ هیچ زانستێک بە تێگەیشتنێکی ڕووت دەڵێن: ئەو شتانەی لەڕابردوو باسکراون هەمویان خودا بۆمرۆڤی نیشانداون، تەنها ئەوەیە گۆڕاون و دەستکاریان کراوە ، دەنا بیرۆکەکان بۆنمونە دروستکردنی ئادەم ، دەرکردن ل□ بەهەشت زانینێکە خودا بەمرۆڤی بەخشیوە. لێ ئەوە تەنها وڕێنەیەکی دینییە. دەقە سۆمەریەکان و تەوڕات و دەستکاری نەکراون لەهیچ شوێنێک جگە لەناو قورئاندا نەبێت.

ئەوە پێغەمبەری ئیسلامە دێت بەتێگەیشتنی خۆی وبە پێی لۆژیکی سەردەمەکەی خۆی وەردەگرێت و دایدەڕێژێتەوە. ئەو بەشانەی کە لەگەڵ زیهنیەتی خۆ ی ناگونجێ یان لەگەڵ گۆڕانەکانی ک□م□گا و زیهنیەتەکەی ناگونجێ لای دەبات، وە بە ئیمکانیاتی زانستی

سەردەمەکەی ڕامانەکانی خۆی دەخاتە ڕوو. بۆنمونە دەقە سۆمەریەکان دەستکاری نەکراون، یان تەوڕات و ئینجیل، بەڵکو ئەمانە لەسەردەمێک دانوسراون کە پێش ئیسلامە بە تێپەڕبونی کات هەندێک بابەت لەگەڵ لۆجیک ناگونجێن، چونکە مرۆڤ بەردەوام دەگۆڕێت و پێشدەکەوێت.

لەبەرئەوە ئەگەر بەنمونە بڵێین تەوڕات دەستکاریکراوە ڕاست نییە، چونکە تەوڕات هی سەردەمێکە و قورئان هی سەردەمێکیتر، بۆیە تەوڕات بەبەراوەد بەقورئان دەستکاریکراوە، بەڵام لەکوێ؟ لەناو قورئاندا. ئەوە خودا نییە بێت ئاین ڕاستبکاتەوە، بەڵکو پێشکەوتن و تێگەیشتنی مرۆڤە گۆڕاوە. بەڵام ئیسلام سیستەمی هزری و لۆجیکی ئاینەکانی وەک خۆی هێشتەوە، واتا هەمان تێگەیشتنی نازانستی بۆ خوداو بون هەرماوە. مەسەلەی دەستکاریکردن ئەوەیە. لەڕووی کۆمەڵایەتییەوە سەردەمی قورئان پێشکەوتوترە لەسەردەمی تەوڕات بۆیە پێکهاتەی زیهنییەت ڕێگە دەدات هەندێ گۆڕانکاری بکرێت، بەڵام تێگەیشتنە کانی حەزرەتی محمد "د.خ" سەبارەت بەخۆر و مانگ پێشکەوتوتر نییە ئەوەش لەبەر نەبونی هۆکاری زانستی کەواتا دوبارەکردنەوەی هەڵەزانستییەکانی پێش، ئەوقسەیە پوچەڵ دەکاتەوە کە گۆیا ئاینەکانی تر دەستکاریکراون، نەخێر ئەوان لە سەردەمێک نوسراون کە پێکهاتەی هزرو زیهنییەت بایی ئەوەندە بووە.

بەڵام ئیسلام گەورەترین و بەهێزترین دۆگماتیزمی خوڵقاندوە، بەجۆرێک پەرەسەندنی بە کۆتا گەیاندوە، یان بڵێین کۆتایی مێژووی ڕاگەیاندوە. هەواڵی ڕوخانی دونیاو کۆتایی زەمانی ڕاگەیاندوە، بە ئاگا لەوەی لەدوای خۆی گۆڕان ڕودەدات، هەر ئاینەکەی خۆی دەبێتە هۆی گۆڕان و ئەو گۆڕانەش ناوەستێ، بەجۆرێک کە لەدنیای ئەمڕۆدا هزرو ڕامانەکانی حەزرەتی محمد جێگای نابێتەوە، تەنها لە مێشکی ئەوانەدا نەبێت کە بەچونەکانی محمدیان بەڕەهایە قبوڵە و خۆیان لەئاست گۆڕانەکان کوێرکردوە. دەڵێن ئیسلام تاکە چارەسەرە بۆ کێشەکانی ئەمڕۆمانن! بەڵام چۆن؟ بە گەڕانەوە بەدواوە. دەبێت کۆمەڵگا بگەڕینەوە بۆ سەردەمی محمد و جارێکیتر دونیا فەتح بکەین و بەچونەکانی محمد بەسەر جیهاندا فەرزبکەین، ئەوەش لە توندوتیژی زیاتر هیچ ئاکامێکی نابێت.

ئیسلام کاڵای باڵای کۆمەڵگای خێڵەکی یان فیوداڵییە، لە کۆمەڵگای پێشکەوتو ودیموکراتدا جێگای نابێتەوە. کاتێک دەڵێن ئیسلام چارەسەرە بۆکێشەکانی ئەمڕۆمان، مەبەستیانە کە ئەمە واز لە هەموو دەستکەوتە فەلسەفی و سیاسی و زانستییەکان بێنین. کێشەکانی ئەمڕۆ کێشەی شارستانییەتن، کێشەکانی سەردەمی محمد کێشەی کۆمەڵگای

خێڵکین، بەچارەسەری کێشەی شارستانیەت بە زهنیەتی کۆمەڵگای خێڵەکی چار نییە دەبێت شارستانیەت بڕوخێنین و کۆمەڵگایەکی خێڵەکی دروستبکەینەوە ، ئەمەش واتا کوشتنی نەخۆش لەجیاتی چارەسەر. پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکان،گرفت و ئارێشەکان، مەسەلە ئابورییەکان گۆڕاون ، ئیتر ئیسلام عیلاجێکی هەڵەیە ئەگەر بخرێتە گەدەی شارستانیەت دەیکوژێت. بەڵکو ئەمە پێویستمان بە چارەسەری نوێ هەیە بۆ کێشە نوێیەکان.دەبێت پەیوەندیەکان ڕێکبخرێنەوە بەگوێرەی پێویستی سەردەمەکەمان.

نەک گەڕانەوەی کۆمەڵگا بۆ چواردە سەدە لەمەوبەر. تەنیا زهنیەتێک ئیسلام وەک چارە سەردە بینێت،کە هێشتا زیهنیەتی خۆی وەک مرۆڤی چواردە سەدە لەمەو بەرە. بەداخەوە لە کۆمەڵگەی نەخوێندەواردا،قسەی نازانستی و گونجاو لەگەڵ پێوەرە بچوکەکان ڕەواجی هەیە و خەڵکی حەزیان لە سادەکردنەوەی پێوانەو پێوەرەکانە کە لەگەڵ زیهنیەتی خۆیان دەگونجێت ئەوەش بۆتە هۆی ئەوەی دەنگی مەلاکان بڵند تربێت و خەڵکی ئاوازی دینی پێ خۆشتر بێت لە ئاوازی زانست. دونیا گۆڕاوە و هزری مرۆڤی ئەم سەردەمە قبوڵی کەیلەو کەنیزەک و لێدان لەژن ناکات،بەڵام بۆ چارەسەری ئەمە،زانایانی دینی دێن لەناو کەوانەیەک دەڵێن ئەمە بۆ کاتی خۆیبو،بەم شێوەیە فێڵ لەخەڵەک داکەن.هەزارو چوارسەد ساڵە هزریان خستۆتە خزمەت جوانکردنی دەقەکان هێشتاش نەیان توانیوە قورئان ڕزگاربکەن،چونکە ئەوە کارێکی نەکردەیە و شێتایەتییە.چونکە نازانن کە دیسان کۆمەڵگا دەگۆڕێت و بۆچونەکانی خۆشیان دەکەوێتەوە ژێر پرسار.

مەحمود عەبدوڵڵا

گوێڕادێرە ئەی مارکسیست!! … مەری بۆکچین-7- و: زاهیر باهیر

By Murray Bookchin

بەشی حەوتەم:

پرسیارك ك دبت بپرسین ل ئم دواژانی مژوودا ئایا ششی
کمایتی ک ل هوی بدستهنانی کمکی ناچینایتیدای
دتوانت ل ناخی بیکادانی نوانی چین تقلیدیکانا
سرهبدات؟ یاخود ئم جر ششدکرت تنها ل حلبووون یا
بگنکردنی چین تقلیدیکانو سرهبدات، یا براستی دکرت
لسرهدانی تواوی "چینك" ک جوهرکی ناچینایتیی، چینکی
گشکردوی ششگن؟ ل هوی وامدانوی ئم پرسیاردا ب
گانو ب ئو جدل فراوانی ک مارکس ب کمی مرقایتی
گشی پدا وکو گشت، دتوانین فری زیاتر بین، زیاتر لو
مدلی ک وکو نمونیك ل درگایتی ب کمی
سرمایداریی قرز کرد.
هر وکو چن پیوندارتی خزمایتی خ سرتاییکان هنگاوی
جیای برو نو چینکان نا، هر ئاواش ل ژانی سردمی ئمشدا
میل و وتی چینکان برو حلبوون ب کولتورکی نوی گورتر
ک لق و پپی لدبتو، دوات، ک شوی فرمکانی پیوندی
ناسرمایداریی دگرت خ. لودا ئم گروپان چی دی پابندی
تاک ئابووریک نین یاخود پگیان ئابووریك نی، ل استیدا
هموویان نگدانوی ئاراست و ئامانجی پشکوتنی کمایتیین
ب تپاندنی ئابووریی توژاکانی نو کم ک نوقسانی
ئابورریان هبوو...لم بارشدا ئوان ک ل کتواردا ل کولتوری
مدنیانو سردگرن و ل کرسی خاوی نادیاری چالاك پکدن، ل
بزووتنی پکردنوی کمی نوقسانی ئابوریی برو کمی دوای
نوقسانی ئابووریی.

پرسی هوشاندنوی [حلبوونی] چینکان دبت ب هموو
هندنکانیو چاوبکرن و تگیشتنی لبکرت. دبت لردا
وشی پرس، "process" جختی لسربکرتو : چین تقلیدیکان
لناوناچن ، هر ئاواش ململانی چیانیتیش، چونک هر تنها ششی
کمایتیی دتوانت ستراکتوری چینی بادست و هکارکانی
بیکادان اماات. خاك ك لردا هی ئوی ک تکشانی
تقلیدی چینایتی دوستت تاکو بنما و ناورکی ششگرانی
خی ئاشکرا بکات وکو فسیلجی [زانستی وزیفکانی ئرگانکان-
ورگ] ، ل کمی باودا، نك وکو ژانی ل دایکبوونی منداڵ.

ل استیدا تکشانی تقلیدیانی چینایتی، کمی سرمایداریی
سقامگیردکات ب " استکردنوی" ل خراپکاریکانی سیستمك،
وکو (کر، کاژری سر کار، هئاوسانی پار، کارکردن...تد). ل

کۆمەڵەی سەرمایەداریی دا نقابەکان خۆیان بە خەباتی دژ بە” مۆنۆپۆلی” ڕێکدەخەن دژ بە مۆنۆپۆلی [ئیحتیکاریی] پیشەسازیانە دەوەستنەوە، هەروەها ئاوێتەدەبن بە ئابووریی توێژاڵی بازرگانییەتی وەکو موڵکدارێتی. لە چوارچێوەی ئەم موڵکایەتییەدا بەیاکادانەکان زۆر یا کەم دەردەکەون، بەڵام وەکو گشت، نقابەکان سیستەمەکە بەهێز دەکەن و خزمەتی مانەوەی دەکەن.

بە بەهێزکردنی ئەم ستراکتوری چینە، کرێکاران، بە قسەکردنی بەردەوام و دووبارەبوونەوە و خۆشحاڵبوون بە ” ڕۆڵی چینی کرێکاران” بە پاڵپشتکردنی [تەعزیزکردنی] خەباتی تەقلیدیانەی چینایەتی بە لێدانی لەزگەی ناوەڕۆکی ” شۆڕشگێڕیی” ، بە نەخۆشخستنی بزوتنەوەی شۆڕشگێڕانە لە سەردەمی ئەمڕۆدا بە ” شکۆدارکردنی کرێکار یا چینی کرێکاران کە نەخۆشییەکی درێژخایەنە ” “workeritis” [کرێکارێتی- کاری کرێگرتە] کرۆکی کۆنەپەرستییە.
بە چەند جار مارکسیستە مەزهەبییەکان دەبێت بیریان بخرێتەوە کە مێژووی تێکۆشانی چینایەتیی مێژووی دەرد و نەخۆشییە، مێژووی برینەکانە کە کە لەلایەن گرنگی و بەناوبانگیی ” پرسی کۆمەڵایەتیی” بە گەشەکردنی یەکلایەنانەی مرۆڤ لە هەوڵدانیا بۆ بەدەستهێنانی کۆنترۆڵی سروشت لەلایەن پیاوانی هاوڕێ و برادەرییەوە؟ ئەگەر بەرهەمی لاوەکی ئەم نەخۆشییە، تەکنەلۆجیای پێشکەوتوو بووبێت، ئەوە بەرهەمە سەرەکییەکان، سەرکوتکردن، ڕشتنی خوێنی مرۆڤ و هەروەها ترس و خەفی شێواندنی ڕۆحی خودی مرۆڤە.
کاتێك کە دەردەکە دەگاتە کۆتایی، کاتێك زامەکە، برینەکە لە هەرە قووڵاییەکەیدا دەوەستێ و دەست بەساڕێژبوونەوە دەکات، ئیتر پرۆسەکە ئاشکرا دەبێت و بەرەو تەواوبوون دەڕوات، ناوەڕۆکە شۆڕشگێڕییەکانی تێکۆشانی تەقلیدیانەی چینایەتی وەکو تیئورەکی بنیاتنەرانە و هەروەها وەکو حەقیقەتێکی کۆمەڵایەتیی، ماناکانی خۆیان لەدەستدەدەن. ئیدی پرۆسەی حەلبوون و هەڵوەشانەوە و ڕووبەڕووی نەك هەر ستراکتوری تەقلیدیانەی چینەکەدا، دەبێتەوە، بەڵکو بە خێزانی باوکسالاریی، شێوازی پەروەردەکرنی دەسەڵاتخوازانە، هەژمونی دین، دەزگەکانی دەوڵەت و هەروەها نەریتەکانی کە لەسەر چەوساندنەوە و وازهێنان و ڕەتکردنەوە و هەستکردن بە تاوان و ژێوانبوونەوە لە هەست بە تاوانبارێتی [موعەزەبیی] و لەتێك سەرکوتکبوونی جنسیانە.

هەر هەموو ئەمانە دەگۆڕێت. پرۆسەی تەفکیك و حەلبوونی نائاوێتەبون لە کراسەکدا ئیدی تا ڕادەیەکی زۆر سەراپای چینە تەقلیدییەکان،

بەها و دەزگەکان، هەموویان دەگرێتەوە. بەم شێوەیە پرسە نوێییەکان، شێوازی خەباتکردن و هەروەها فۆرمگەلێك لە ڕێکخراوەکان و بانگەشەی بەرخوردێکی نوێی تەواو بۆ تیئوریی و پراکتیککردنی بەکردەیی، دەخولقێنێت.

ئەمە بە شیوەیەکی هەستپێکراو و کۆنکرێتیانە چی دەگەی□ن□ت؟ باشە با بەراوردی هەردوو بەرخوردەکە بکەین، مارکسیستەکان و شۆڕش. مەزهەبی مارکسیانە داوامان لێدەکەن بە نزیکبوونەوەمان لە کرێکار یا باشتر " چوونە" ناو کارگە … بە گرنگییدان بە کرێکاێك بە " فەزڵ و ڕێزگرتن " تا هەر یەکێکی دیکە. ئەمە بە هەدەفی چی؟ تاکو کرێکار بکاتە " چینێکی هۆشمەند" ، با لە دیدی چەپی جارانەوە دەستنیشانی نمونە هەرە نیاندەرتاڵییەکان بکەین، یەکێك سەری یەکێکی تر چاك دەکات، خۆ رازاندنەوە بە بەرگی سپۆرتی سەردەم، وازهێنان لە حەشیشە کێشان بۆ جگەرە و بیرە، بە شێوازی نوێ سەماکردن، رەفتارکردن و گوفتارکردن لە شێوەی ‘ توند و ڕەق’،دا پەیرەوکردنی سەروسیمایەکی بێ کەیفو ووشکو خۆبەزلزان. [10]

بەکورتی ، دەتوانرێت بوترێت کە یەکێك ئاوا دەبێتە کرێکار لە خراپترین ئەم شێوازە کاریکاتێرییەدایە " پیتی بورجوازییەکی گۆڕێنراوە " بە دڵنیاییەوە بورجوازییەکی لەیەکهه□□وەشاوەیە. ئەمەش وەکو ئەوەیە کە کەسێك لاسایی کرێکار دەکاتەوە هەر بە قەدەر ئەوەی کە کرێکار لاسایی ماستەرەکانیان دەکەنەوە. لەژێر ناوی گۆڕانی قوتابیی دا بۆ " کرێکار" گاڵتەجاڕییەکی زەرەرمەند خۆی حەشارداوە ، یەکێك دەیەوێت ئەو زەبتوڕەبتەی کە ژینگەی کارگە کە لە مێشکیا چەسپاندویەتی بەکاربهێنێت بۆ زەبتوڕەبتی کرێکاران بۆ ناو ژینگەی حیزب. یەکێك هەوڵی بەکارهێنانی ڕیزی کرێکاران کە بۆ پیشەسازیی قوچکەییان هەیە بۆ هاوجوتبوونی، زەواجی کرێکار لەتەك پارتی قوچکەیی. ئەم پرۆسە بێزراوە ئەگەر بێتو سەرکەوتووبێت گۆڕانێك دەبێت لە جێگرتنەوەی قوچکەییەك بە قوچکەییەکی دیکە، ئەمەش بەناوی پەرۆشبوونەوە بەدەستدەهێنرێت، گوایە ئەمان بەتەنگ داخوازییە ئابوورییە ڕۆژانەکانی کرێکارەوەن .

تەنانەت تیئوری مارکسیی ڕازییە بە دابەزینی پلەی کرێکار بۆ ئەم وێنە و شێوەی بێ بەهایی و کەمکردنەوەیە. (دەکرێت وەکو تەحەدایەك بەوان، تەماشای هەر کۆپییەکی چەپەکان سەبارەت بە شرۆڤەی پرسی قەومی یا نیشتمانی لە لایەن ئەوانەوە، بکەیت. هیچ شتێک ئەوەندەی ئەم جۆرە موحازەراتانە کرێکار بێزار ناکات .) لە کۆتاییدا کرێکار بایی ئەوە زیرەکە تاکو بزانێت کە چ ئەنجامێکی باشتری لە تێکۆشانی ڕۆژانەی چینایەتیدا لە ڕیگای بیرۆکراسییەتی نقابەوە تاکو لە ڕێگای بیرۆکراسی پارتی مارکسیستانەوە، بەدەستدەهێنێت.

ساڵانی چلەکان [بوکچین مەبەستی چلەکانی چەرخی بیستەمە-وەرگێڕ] ئەمەی لە شیوەیەکی زۆر دراماتیکانەدا دەرخست کە لە ماوەی ساڵێك یادووان‌دا بەدەگمەن ناڕەزایی لەلایەن کەسان و ئەندامانی ئاسایی ڕێکخراوەکانەوە، دەبینرا. نقابەکان سەرکەوتوبوون لە دەرپەڕاندنی هەزارەها لە ” مارکسیستەکان” کە زیاتر لە دەیەیەك کاری زۆر گرنگ و سەختیان لە بزوتنەوەی کرێکاراندا دەکرد، تەنانەت لە ڕیکخراوی کۆنی نێونەتەوەیی، CIO ، هەڵزنان بۆ پلەی سەرکردایەتیش .

و: زاهیر باهیر

درێژەی هەیە.….

..

10- لەم خاڵەدا پێشبینییەکانی چەپی کۆن بۆ وێنە و ڕواڵەتی مرۆڤە سەرەتایەکەی خۆیان [نیاندەرتاڵ] ئاوایە کە بە بۆچونی خۆیان بە کرێکاری ئەمەریکی دەچوێنن. بەڵام لە ڕاستیدا ئەم کڵێشە و ڕاوڵەت و چواندنە زۆر نزیکە لە کاراکتەری کەسێکی بیرۆکراتی نقابەوە یاخود کۆمیسەریی ستالینیی.

پـاکێجێک و دوو بـــا بەت … هەڵۆ بەرزنجەیی

یەکەم:

((Solidaritätszuschlag…)((Soli

رۆلی ئەڵمانیا چییـە؟.

پشتیوانی و هاوکاریی زیادە، لەسەر باجی داهات و باجی کۆمپانیاکان ناسراو و کورتکراوە بە (زۆلی)

بڕیارێکی حکومەتی ئەڵمانییەیە بۆ زیادکردنی باج لەسەر هاوڵاتییەکانی،کە لەساڵی ١٩٩١ دا داوێتی. واتە دوای ڕووخانی دیوارەکەی بەرلین و یەکگرتنەوەی ئەڵمانیا.

ئامانجی سەرەکی لەم بڕیارە، گوایە بۆ هاوکاری جەنگی کەنداوی دووەم و کۆمەکی وڵاتانی رۆژهەڵات و ناوەڕاستی ئەوروپای رۆژهەڵات و یەکگرتنەوەی ئەڵمانیایە. بڕیار بوو بۆ ساڵێک ئەم بڕیارە جێبەجێ

بکر□. ب□ام هەر بەردەوام بوو، تا لەساڵی ١٩٩٥ دا بە تەواوی بەناوی کۆمەک و هاوکاریی ـــ خەرجی و ئەرکی ـــ ((یەکگرتنەوەی ئەڵمانیا)) تا ئێستا درێژەی کێشاوە. بڕەکەش بە 5,5% بووە لە داهاتی مووچەخۆر و کارخانەکان. ئێستا دوای ئەو هەموو ساڵە، هەوڵێک هەیە بۆ نەهێشتنی ئەم ئەرکە لەسەر هاوڵاتی و کارخانەکان. ئەوەبوو حکومەتی ئەڵمانی لەم ڕۆژانەدا رێککەوتن لەسەر ئەوەی لە ساڵی 2021 دا ، ئەو باجە لەسەر بەشێک لەخەڵک نەمێنێت. ئەوانەی رەبەنن و ساڵانە لە 74,000 هەزار یۆرۆ کەمتر پەیدا دەکەن و ئەوانەی خاوەن خێزانن لەساڵێکدا €152,000 کەمترە داهاتیان. بەڵام ئەوانی دیکە دەبێت بەردەوام ئەم بڕیارە جێبەجێ بکەن و زۆلی بدەن.

ئەوەی من حەزدەکەم ئاماژەی پێ بدەم، دیوێکی تری ئەم ئەزموونەی ئەڵمانە .هاوڵاتی ئەڵمانی سەرباری دەوڵەمەندی دەوڵەتەکەی، 28 ساڵە هاوشانی یەکتر لە پرۆسەیەکی گرنگی نەتەوەییدا هاوکارە ،بێ ئەوەی هاتوهاوارێکی هێندە ناساز بکات، تەنانەت دراوسێکەشی هەستی پێ بکات . بەدرێژایی ساڵانی دوای روخانی دیواری بەرلین و یەکگرتنەوەی ئەڵمانیا، 5- 6 جار ڕێکەوتی خەڵکم کردووە ، بەجۆرێک لە جۆرەکان داد و بێدادی بوو بێت، لەدەست یەکگرتنەوە و سەختبوونی ژیانیان… هەموو قسە و هەڵوێستی ئەوانەش بریتی بووە لە « بریا دیوارەکە نەڕووخایە» « هەق بوو چەند چینێکی تر لە دیوارەکە بنێن، تا بەرزتر بوایەتەوە» یاخود بێزاری ڕۆژئاواییەکان،لەدەست بێچاوڕوویی رۆژهەڵاتییەکان لەهەڵسوکەوتی ئوتومبێل هاژووتندا،بۆتە جێی نیگەرانی کەسانێکی زۆر. بەم جۆرە ئاو بهێنە و دەستی خۆت بشۆ.
کەواتە ئەم خورتە و بۆڵەیە کە شتێکی ئاساییە هەیە، لێ لەوە گرنگتر و جێی سەرنج ، ئەوەیە حیزبە ئەڵمانییەکان ئەم دیاردەیە کە هەیە نەیانکردۆتە/ نەیانکردە ئامانجی سیاسی و بۆ مەرامی خۆیان و پەکی حکومەت و کاروباری فەرمی هاوڵاتیان و خوێندنییان پێ نەکردووە. هەمیشە هەر بە ئاوات و مەبەستی ئەوە بوون ، تەواوی حاڵەتەکە دووری سیاسی وەرنەگرێت و تا بێت پرۆسەی یەکگرتنەوە و تێکەڵاوبوونی هەردوو سیستەمەکە سەرکەوتووانە بە ترۆپک بگات.
شایانی ئاماژە پێدانە،هەردوو وڵاتی ئەڵمانیا لە دوو بلۆکی سیستەم تەواو جیاواز و دژ بەیەکدا بوون. ـــ سەرمایەداری ڕۆژئاوا و سۆسیالیستی ڕۆژهەڵات.
ئەوانەی ئەڵمانیایان دیوە بەتایبەت بەرلین شارەزان ، دەزانن کە دوای یەکگرتنەوە چ شتێک بنیات نراوە و چۆن بەشە رۆژهەڵاتییەکەی لەشارێکی تازەی مۆدێرن دەچێت..
لە کاتێکدا گەر وێنەی کۆبانی و حەڵەب بهێنینە بەرچاومان، لە

شەدا چییان بەسەر هات ، ئەوە بەرلین سەدقات وەرانتر بوو..بەم شێوەیە، حکومەت و میللەت هاوکار بوون بە بیناکردنەوەی وڵاتێکی داڕزاوی سەردەمی بلۆکی سۆسیالیستی ڕۆژهەڵات ، کە ئێستا لە جیهان دا، بەهێزترین وڵات ئەژمار دەکرێ.

شایانی ئاماژە پێدانە، ئەوکاتەش ئەڵمانیا ئابووری بەهێز بوو. ڕێژەی بێکاری کەم بوو. نزیکەی ئیشکەری 82 هەشتا و دوو ملیۆن دانیشتوان باجیان دەدا بە کۆمپانیایانەوە …

کەچی لەوڵاتی دواکەتوو و بارگاوی بە ئەگەندای دەرەکی ئەمەدا و لە ئاکامی نەبوونی پرۆژەی نەتەوەیی و سیاسەتێکی روون و ئاشکرا، دیمان لە قەناغە سەختەکان دا. باشتر بڵێم ساتە قەیرانییەکان دا، چۆن هەوڵی ئەوە درا پرسی مووچە جێی دۆزی نەتەوەی کورد بگرێتەوە. پەنا بە داگیرکەرو دوژمن برا و کێشە گەوهەرییەکە لە بەهـا و سەنگی کەم بەوە…بەڕادەیەک حیزبە سیاسییەکان ئەم قەیرانەیان بە بەرژەوەندی تاکتیکی و ڕۆژانەی خۆیان قۆستەوە، کە دابەزینە ئاستێکی نزم و شێواوی و شپرزەییەکی زۆریان بە جەماوەر و خەڵک قووت کردەوە. لەم ڕێگایەشەوە زیان بە باری ئابوری و بازاڕ و سیستەمی خوێندن و پەیوەندییە کۆمەڵایەتییان گەیشت و ئاکامی دەتەزێنی لێ کەوتەوە.

ئەمەش ئەزموونێکی تری گەلانی دنیا و بەتایبەت ئەڵمانیایە. بەهیوای بە سوود لێوەرگرتن، پەڕەیەکی لێ دادەین.

***

دووەم:

ژمارەی زۆری دانیشتوانی زەوی و مەترسییەکانی ژینگە:

بەپێی ڕاپۆرتێکی نەتەوە یەکگرتووەکان:((زیادبوونی ژمارەی دانیشتوان لە جیهان دا، وەک بەڵگەنامەیەک بەکار دەهێنرێت لەدژ هەوڵەکانی ژینگەپارێزیی)). دروشمەکە دەڵێ: زیادکردنی ژمارەی دانیشتوان لە وڵاتانی تازە پێشکەوتوودا، هەموو هەوڵەکانی وڵاتە پیشەسازییەکان تێک دەشکێنێ .

بەپێ ئاماری ناوبراو تا ساڵی 2100 ««12»» ملیارد مرۆڤ زیاد دەکات.. پسپۆڕان پێیان وایە، گەر بێت و ژمارەی دانیشتوان بەم شێوەیە زیاد بکات و نەخرێتە ژێر کۆنترۆڵەوە، کارێکی مەترسییە… لە ئێستادا ژمارەی دانیشتوان 10, زۆرینەی زیادبوونەکانیش لە ئەفریقا بەتایبەت لە وڵاتانی:

Burundi,Kongo,madagasker,Jemen,Sierra :

.leon,Chad,Malawi,Haiti,Niger,Sambia
کە بەرھەمى co2 زۆر کەمە بوروندى ساڵانە تەنھا 0,027 co2 بەرھەم دێنێ. لەکاتێکدا ئەمەريکييەک دەبێتە ھۆکارى 541 ھێندە و رووسێک 454 گلەيى ئەوەيە ئەم وڵاتانە ھيچ بۆ ژينگە ناکەن و ئەنجام نادەن… بەواتايەکى تر 20 نەتەوە پيشەسازييەکە نزيکەى 80% co2 بەرھەم دێنن.. پسپۆڕان پێيان وايە ڕەنگە 10 مليارد دانيشتوان باش بێت و بتوانن بە تەندروست بژين لەسەر گۆى زەوى…

ھەڵۆ بەرزنجەيى
٢٨/٨/٢٠١٩

سەرچاوە: دێر تاگە شپيگل

شوێنەوارناسەکان توێژێکی گرنگی کۆمەڵگان نووسینی … ئەحمەد کامەران

له بەشێك له وتار و بابەتەکانی ڕابردووم که تایبەت بوون به باسێکی بچووکی زانستی شوێنەواری که هەندێك زانیاریم خسته ڕوو بۆ خوێنەری ئەزیز ڕەنگه له ئاستی پێویستیش نەبووبێت بۆ خوێنەر, بەڵام بۆ ئێستا ڕەنگه هەر ئەوەندەم لەتوانادا هەبووه ,چوونکه خۆم ئێستا وەکو قووتابیەکی شوێنەوارناس یاخود وەکو کادیرێکی شوێنەواری له ڕاهێنان کردن داین بۆ خزمەتکردنی ناوچه شوێنەواریەکان له داهاتوو دا ,بەڵام هەرچەندیش له توانام دابێت ئەم زانسته دەخەمه ڕوو بۆ خوێنەری ئەزیز چوونکه ئەم زانسته زۆر پێویستی به خستنەڕوو و شیکردنەوەی زیاتر هەیه.
بەڵام ئەم جاره دەمەوێ هەندێ قسه بکەم سەبارەت به تاکی شوێنەوارناس که ئەم توێژه توێژێکی گرنگی کۆمەڵگان هاوشانی توێژەکانی تر,بەڵام ئەوەی بەلای منەوه جێگای داخه یاخود جێگای نیگەرانیه که بەشێکی کۆمەڵگا ناوی ئەم توێژەیان بەلاوه نامۆیه یاخود بەلایانەوه ناوێکی تازەیە, ئەمەش هۆکاری یەکەمی دەگەڕێتەوه

بۆ لایەنی پەیوەندیدار کە گرنگیەکی ئەوتۆ نادرێت بەم توێژە, یان دبینم لە زۆربەی وڵاتان دا بەهۆی گرنگی دان بەم توێژەو لەگەڵ تەواوی بەشەکە هەستاون بە کردنەوە وەزارەتێکی تایبەت بەم بەشەوە کە خزمەتی شوێنەوارو شوێنارناسەکان دەکات, بەڵام لێرەدا تەنها بەڕێوبەرایەتیەکی بچووکمان هەیە تایبەت بە شوێنەوار و شوێنەوارناسەکان کە ناتوانێت کارەکانی بەتەواوەتی ڕاپەرێنێت,وە هۆکاری دووەمیش ئەوەیە کە دەزگاکانی ڕاگەیاندن ڕۆژانە چەندین پڕۆگرامی جۆراوجۆر پێشکەش دەکەن ,وە لەگەڵ میوانداری زۆر لەکەسایەتی توێژە جیاوازەکانی کۆمەڵگا دەکەن, بەڵام لە نێویاندا بەرنامەیەکی شوێنەواری بە ئەستەم دەبینرێت کە شوێنەوارناسێك یاخود شارەزایەکی ئەم بوارە میوانداری بکرێت بۆ ئەوەی بەردەوام ئەم زانستە فراوانە کە بۆ تاکی کۆمەڵگاکەی بخاتە ڕوو, تاوەکو زیاتر ئاشنای شوێنەوارو مێژوو و کەلەپووری وڵاتەکەی بێت , چوونکە ئەم زانستە وەکو مۆبایلێك وایە بەردوام ئەبدەیت دەبێتەوە وە شتی نوێتر دەدۆزرێتەوە کە پێویستیان بە خستنەڕوو هەیە.
لە کۆتایی وتارەکەم ئەوە دەڵێم کە هیوادارم ئەم کابینە نوێیەی حکومەت , ببێتە دەرگایەکی باش بۆ خزمەتکردنی ناوچە شوێنەواریەکان و وە گرنگی دانی زیاتر بە توێژی شوێنەوارناس, چوونکە ئەم توێژە بە پارێزەری مێژوو و کەلەپووری وڵات دادەنرێن کە تەمەنی خۆیان دەبەخشنە خزمەت شوێنەوارە کۆنەکانی وڵاتەکەیان بۆ نەوەکانی دوای خۆیان کە بۆ ئەوەی شانازی بە ڕابردووی خۆیانەوە بکەن کە وڵاتەکەیان خاوەنی چ جۆرە مێژوویەکی گەورە و سەر سووڕهینەرە.

ئۆردوگاتان باش … نەوزاد بەندی

پاش دەیەها ساڵ جا بۆتان دەردەکەوێت ئەوەی تیایدا ئەژیان وڵات نەبوو ، بەڵکو ئۆردوگای زۆرەملێ بوو ..

قەت لە خۆتان ناپرسن بۆچی خواردن و دەرمانی کولێتی باش دەست ناکەون ؟قەت ناپرسن بۆچی کێشەی ئاو و کارەبا چارەسەر ناکرێن ؟قەت لە خۆتان نەپرسیوە بۆچی سەرباری ئەو هەموو سامانە سروشتیە هێشتا هەر قەرزار و بێ کار و هەژارن ؟؟
پرسیار لە خۆتان ناکەن بۆچی کشت وکاڵ و پیشەسازی و خوێندنی باڵا

و داهێنان ڕۆژ بە ڕۆژ ئەپوکێنەوە ؟؟ ناپرسن بۆچی دەرچووی کۆلێج و پەیمانگاکان بێ کار و بێ داهاتوو ئەسوڕێنەوە و لەوەیش زیاتر حەوت هەزار هەڵگری بڕوانامەی ماستەر و دکتۆر ا بە بێ کار چاوەڕێی ڕەحمی خوا دەکەن ؟؟
لە خۆتان نەپرسیوە بۆچی تروسکاییەکی چارەسەریی لە هیچ ئاسۆیەکەوە دیار نییە و هیوا بۆ خوێی چێشتیش دەست ناکەوێ ؟؟

وەڵامی ئەو پرسیارگەلە ئازاربەخشە ئەوەیە کە تۆ لە ئۆردوگای زۆرەملێدا دەژیت و بە تامی دەوڵەت دەرخواردت دراوە ..پۆلیسگەلێک بە ناوی سیاسەتمەدارەوە لەسەر کۆڵەی سنگت وەستاون و ناهێڵن تەنانەت پڕ بە سنگی خۆیشت هەناسە بدەیت ..

پۆلیسگەلێک بۆ ئەوە دانراون ووشەی (نییە) بخەنە ناو کڕۆمۆسۆمەکانتەوە وەک ئەوەی تۆ لە ئەستێرەیەکی نامۆدا لە دایک بووبیت کە بنەماکانی ژیانی تێدا دەست ناکەوێ ..سەیرترین (نییە)یش ،نەبوونی سووتەمەنی زستانە بۆ هاوڵاتیان لە کاتێکدا زەریایەک نەوت و ئاسمانێک گازی سروشتی لەم خاکەدایە ..

لە ئۆردوگای زۆرەملێدایت هاوڕێ ..تۆ دەست بەسەریت هەتا ئەو کاتەی ڕۆحت دەردەچێ ..
باشترین بەڵگەیش ئەوەیە بۆت نییە لە ئۆردوگاکە بچیتە دەرەوە مەگەر بە پارەیەکی خەیاڵیی بۆ نمونە پاسپۆرتێکی دۆمینیکان بۆ یەک کەس بە سەد و پانزە هەزار دۆلارە ..
ئازادی سەفەر و گەڕان تەنها بۆ پۆلیس و مقاولەکانیانە ..بۆ فێڵباز و زەمانەسازەکانە ..

نەوزاد بەندی

نامەیەکی کراوە بۆ رایگشتیی سەبارەت بە مەرجدانانی (زمانی

کوردیی) بۆ وەرگرتن لە خوێندنی باڵا

دوای ئەوەی لە ماوەی رابردودا، نوسەر و ئەکادیمیی (پ. ی. د. هێمن مەجید) لە رێگەی سۆشیاڵ میدیاوە پێشنیاریکرد: “پێویستە (زمانی کوردیی) بە پلەی (زۆر باش) بکرێتە مەرجی سەرەکیی وەرگرتنی خوازیارانی (خوێندنی باڵا)، لە کۆی کۆلێژ و بەشەکاندا، بە بێ جیاوازیی!”، ئێمەش وەک کۆمەڵێ دڵسۆزی (زمانی کوردیی) لە: (ئەکادیمیی، نوسەر، رۆژنامەنوس، رۆشنبیر و چالاکی مەدەنیی) لە ناوەوە و دەرەوەی هەرێمی کوردستان بوینە هاوڕا و پاڵپشتی پێشنیارەکەی بەڕێزیان و، بۆ ماوەی چەند رۆژێک لە سۆشیاڵ میدیا هەڵم□ تێکمان لەوبارەیەوە وەڕێخست. ئێستاش، پێمان باشە لە هەنگاوێکی دیکەدا، کەمێک بابەتەکە وردتر بکەینەوە و، لەم نامە کراوەیەدا، هۆکار و ئامانجی پرۆژەکە و هەنگاوەکانی ئایندە رونبکەینەوە.

بەر لە هەر شت، دەبێ خۆمان لەو راستییە نەبوێرین، کە (زمان) یەکێکە لە ناسنامە سەرەکییەکانی هەر نەتەوەیەک و پایەیەکی گرنگی دروستکردن و لەسەرپێوەستانی دەوڵەتە. کەواتە گرنگیدان بەو رەگەزە جێبایەخە و پاراستن و گەشەپێدانی لە هەر کۆمەڵێکدا، وێڕای نیشانەی هۆشیاریی گشتیی، بەجێهێنانی ئەرکێکی نەتەوەییی، نیشتمانیی، ئاکاریی و ئەکادیمییە.

لەو سۆنگەیەشەوە و، لەکاتێکدا بە ئاشکرا دەبینین و هەستدەکەین، لێرەولەوێ، بە شێوازی جۆراوجۆر، بە بەرنامە کار بۆ پەراوێزخستن و بێنرخکردنی (زمانی کوردیی) دەکرێت، ئێمە بە ئەرکی سەر شانی خۆمان دەزانین بە توندی روبەڕوی ئەو هەوڵانە ببینەوە و، گێڕانەوەی رێز و شکۆ بۆ زمانەکەمان بکەینە شائامانجی ئەم قۆناغەمان.

لەم ئاستانەشدا، دەزانین کارەکەمان هەنگاوی جیاواز و فرەلایەنی گەرەکە، چونکە مەترسیی لاوازکردن و بێبەهاکردنی زمانەکەمان زۆر و هەمەجۆرن، بەڵام ئێمە لەم قۆناغەدا تەنها لەم چمکەی خوێندنی باڵاوە دەست پێدەکەین، بەو ئومێدەی ئەمە ببێتە دەستپێکێکی سەرکەوتو ل□ پێناو پاراستن و گەشەپێدانی.

بە دیاریکراوی، مەبەستمانە لە ناوەندەکانی خوێندنی باڵاماندا،

(زمانی دایک) بکرێتە چەقی بایەخپێدانەکان و چیتر نەکرێتە قوربانیی نەزانی و خۆبەکەمزانین و پاساوی لاواز و ئامانجی ترسناک!

وەکچۆن، کاتێک جەخت لەسەر ئەو خاڵە گرنگە دەکەینەوە، بایەخدان بە زانینی زمانی تر بۆ ئەکادیمییان ڕەتناکەینەوە و بە پێویستی دەزانین و، نکۆڵی لە گرنگییەکەیشی ناکەین، بەڵام بە کارێکی نازانستی دەزانین کەوا ئەو گرنگیدانە لەسەر حسابی (زمانی کوردیی) بێت.

بەڵێ، پێشمانوانییە جێبەجێکردنی وەها کارێک لە روی کردەییەوە سەخت بێت. دور ناڕۆین بۆ وڵاتانی ئەمەریکا و ئەوروپا، هەر بە روانینێک لە ئەزمونی وڵاتانی دەوروبەر بۆمان دەردەکەوێت، کە چەندە لە خەم و هەوڵی پاراستن و گەشەپێدانی زمانەکەیاندان. ئەوەتا (ئێران) تاقیکردنەوەیەکی نێودەوڵەتی تایبەت بە لێهاتووییەکانی (زمانی فارسی) داناوە، (تورکیا) بە هەمانشێوە بۆ (زمانی تورکی). بە پێی زانیارییەکان لە (عیراق) هەوڵێکی لەوجۆرە هەیە سەبارەت بە (زمانی عەرەبی). هەروەک، ساڵی رابردو، وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستیی عیراق بڕیارێکی لەوبارەیەوە دەرکرد و چەند لایەنێکی راسپارد بۆ ئامادەکردنی تاقیکردنەوەیەکی لەوشێوەیە و دواتر بەمەرجدانانی بۆ وەرگرتن لە خوێندنی باڵا (ماستەر، دکتۆرا).

کەواتە، ئێمەی کوردزمان، تاکەی شەرم لە بەکارهێنان، بایەخدان، پاراستن و گەشەپێدانی (زمانی دایک)ـمان بکەین؟!
تاکەی (زمانی کوردیی) نەکەینە زمانی رەسمیی پەروەردە، خوێندنی باڵا، راگەیاندن، سیاسەت، ئابوریی و بازاڕ و … تاد؟!
ئاخر نەنگی و کارەساتێکی گەورەیە کورد بیت و مامۆستای زانکۆ بیت (زمانی دایک)ـت باش نەبێت! یان نەتوانیت پێنج خولەک بە کوردییەکی رەوان بدوێیت، یاخود پێنج دێڕ بە دروستیی بنوسیت!

بێگومان، ئەمە هەوڵێک دەبێت بۆ ئەوەی لانیکەم بزانرێت ئاستی ئەو ئەکادیمییە لە چوار لێهاتوییەکەی زمان (گوێگرتن، قسەکردن، خوێندنەوە، نوسین)ـی کوردی چۆنە. بەڵام ئەمەش هەروا سانا نییە، هەوڵی لێیڕاوانەی هەمو کوردێکی دڵسۆزی دەوێت. ئیدی ئەمە پرۆژەی هەموانە، چون لە بەرژەوەندیی گشتییدایە.

دەکرێ، ئەمە سەرەتای زۆر پرۆژەی گەورە بێ لە هەمو کایە جیاوازەکان لە پێناو (زمانی کوردیی)ـدا.

دەکرێ بۆ ئایندە بکرێتە پرۆژەیاسایەکی دروست و پێشکەشی پەرلەمانی کوردستان بکرێت بۆ گفتوگۆ و دەوڵەمەندکردن و دواتر پەسەندکردنی. یان ببێتە هەوێنی بڕیارگەلی پێویست لەلایەن وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستیی هەرێمەوە.

هەرچۆنێک بێ، دڵنیاین، خەمێکی گشتییە و، بەهەندوەرگرتنیشی سودی گشتیی و نەتەوەیی و نیشتمانیی لێدەکەوێتەوە.

دڵسۆزانی زمانی کوردیی
ئابی ٢٠١٩

ناو/ پیشە یان پسپۆڕیی/ شوێنی نیشتەجێبون:

١. پ. ی. د. هێرش رەسوڵ/ نوسەر و ئەکادیمیی/ سلێمانی
٢. رێبوار سیوەیلی/ نووسەر، ئەندام و سکرتێری ئەکادیمیای کوردی/ هەولێر
٣. شەرزاد حەسەن/ پەروەردەکار و نووسەر/ سلێمانی
٤. پ. د. عەبدولوەهاب خالید موسا/ پسپۆڕی زمان/ دهۆک
٥. د. ئەحمەدی مەلا/ نوسەر و ئەکادیمیی/ ئیسپانیا
٦. ئیسماعیل حەمەئەمین/ سەرنوسەری کولتور مەگەزین/ بریتانیا
٧. کامیار سابیر/ ئوسترالیا
٨. ستران عەبدوڵڵا/ نوسەر و رۆژنامەنوس/ سلێمانی
٩. کازیوە قولەری_ئەنامقی/ دەروونناس/ دانمارک
١٠. مەریوان هەڵەبجەیی/ وەرگێڕ/ تاران
١١. پ. ی. د. شێرکۆ کرمانج/ زانکۆی شارقە/ ئیمارات
١٢. د. نەجاتی عەبدوڵڵا/ جێگری سەرۆکی ئەکادیمیای کوردی/ هەولێر
١٣. م. هەردەوان مەحمود کاکەشێخ/ مامۆستای زانکۆ/ هەولێر
١٤. گۆران عەبدوڵڵا/ بەڕێوەبەری سایتی (دەنگەکان)/ کەنەدا
١٥. عەبدولڕەحمان بامەڕنی/ نوسەر و رۆژنامەنوس/ دهۆک
١٦. عارف قوربانی/ نوسەر و رۆژنامەنوس/ کەرکوک
١٧. د. زیرەک عەبدوڵڵا/ کۆمەڵناس/ ئەڵمانیا
١٨. رابەر رەشید/ نووسەر و رۆژنامەنووس/ کەرکوک
١٩. د. رێبوار کریم محمود/ پەرلەمانتاری عیراق
٢٠. تامان شاکر/ نوسەر و رۆژنامەنوس/ ئەڵمانیا
٢١. هاوڕێ باخەوان/ بەڕێوەبەری رێکخراوی کوردیپێدیا/ هۆڵەندا
٢٢. د. دڵشاد مستەفا/ سەرۆکی بەشی فیلمسازیی/ زانکۆی سلێمانی

٢٣. پ. ی. د. ابراهیم عبدالرحمن محمود/ پسپۆڕی زمان و ئەدەبی کوردی/ گەرمیان
٢٤. پ. ی. د. شێروان حوسێن/ مامۆستای زانکۆ/ رانیە
٢٥. د. دارا حمید محمد/ مامۆستای زانکۆ/ کەلار
٢٦. د. هیوا حمید شریف/ مامۆستای زانکۆ/ کۆیە
٢٧. پ. ی. د. یادگار رەسوڵ/ پسپۆڕی ئەدەبی کوردی/ سۆران
٢٨. موحسین ئەدیب/ پسپۆڕی یاسا/ هەڵەبجە
٢٩. پ.ی.د. ئومێد برزان برزو/ پسپۆڕی زمانی کوردی/ کەلار
٣٠. لەتیف فاتیح فەرەج/ نوسەر/ کەرکوک
٣١. دڵشاد خۆشناو/ رۆژنامەنوس و وەرگێڕ/ ئەڵمانیا
٣٢. عەبدوڵڵا تاهیر بەرزنجی/ رەخنەگر و وەرگێڕ/ سلێمانی
٣٣. هەرێم عوسمان مەعروف/ ماستەری زمانی کوردیی/ سلێمانی
٣٤. گۆران عەلی کەریم/ وانەبێژ لە زانکۆ، شانۆکار و رۆژنامەنوس/ سلێمانی
٣٥. مستەفای سەید مینە/ مامۆستای زانکۆ/ سەنگەسەر
٣٦. ئارارات ئەحمەد/ نوسەر و فۆلکلۆریست/ سلێمانی
٣٧. کامەران سوبحان/ نووسەر/ سلێمانی
٣٨. فاروق هەمەر/ چیرۆکنوس/ کەنەدا
٣٩. بورهان ئەمین/ رۆژنامەنوس/ ئەڵمانیا
٤٠. لوقمان حەوەز/ ئەندازیار/ تەکساس
٤١. دەشتی عەلی/ رۆژنامەنوس و توێژەر/ گەرمیان
٤٢. حوسێن رابی/ مامۆستای زانکۆ/ سلێمانی
٤٣. پ. د. صباح رشید قادر/ پسپۆڕی زمانی کوردیی/ هەولێر
٤٤. بەهمەن تاهیر نەریمان/ توێژەر لە دەستەی کوردستانی/ سلێمانی
٤٥. حەمەسەعید حەسەن/ نووسەر/ هەولێر
٤٦. د. عەلی زەڵمیی/ توێژەر، کۆمەڵناسیی/ بریتانیا
٤٧. شەفیقی حاجی خدر/ نوسەر و وەرگێڕ/ هەولێر
٤٨. سەرکەوت سەوادی/ ماستەری فەلسەفە/ ژاراوە
٤٩. ژاوەن شاڵی/ شاعیر و نوسەر/ ئەمەریکا
٥٠. پ. د. سەروەر عەبدولڕەحمان عومەر/ سەرۆکی ئەنستیتوی پەی/ سلێمانی
٥١. پ. ی. د. مەغدید سەپان/ نووسەر و مامۆستای زانکۆ/ هەولێر
٥٢. هەرێم بەهادین بابەعەلی/ رۆژنامەنوس/ سلێمانی
٥٣. دانا رەئوف/ نوسەر و شانۆکار/ سوید
٥٤. لازۆ ئازاد/ شاعیر/ بریتانیا
٥٥. ئیبراهیم شەوقی/ وەرگێڕ و سەرۆکی ئەنجومەنی فەرهەنگیی پەیڤ/ سەقز

٥٦. کەژاڵ عەلی/ شاعیر و چالاکی ژنان/ سویسرا
٥٧. ئەنوەر رەوشەن/ سەرنوسەری گۆڤاری (هایا) و سەرۆکی ئەنجومەنی فەرهەنگیی مەریوان
٥٨. د. صالح ابراهیم احمد/ پسپۆڕی زمان/ قەڵادزێ
٥٩. بەستون عبدالکریم صدیق/ توێژەر/ گەرمیان
٦٠. ئەنوەر قادر رەشید/ نوسەر/ ئەڵمانیا
٦١. سدیق عەلی/ شاعیر و رۆژنامەنوس/ رانیە
٦٢. چەلی فایەق/ نوسەر/ ئەڵمانیا
٦٣. کەمال رەئوف/ رۆژنامەنوس/ سلێمانی
٦٤. ئاریا یاسین عەبدوڵڵا/ مامۆستای زانکۆ/ گەرمیان
٦٥. سەما نیازی حەمەعەزیز/ رۆژنامەنوس/ هەولێر
٦٦. مەریوان مەسعود/ نوسەر و رۆژنامەنوس/ سلێمانی
٦٧. رزگار فایەق/ رۆژنامەنوس/ سلێمانی
٦٨. سوهەیلا مەهەمی/ شاعیر/ سنە
٦٩. ئالان حەبیب/ رۆژنامەنوس/ هەولێر
٧٠. ئاسۆ جەبار/ نوسەر و لێکۆڵیار/ ئەمەریکا
٧١. ئاراس ئەمین/ رۆژنامەنوس/ رانیە
٧٢. دارا عەبدوڵڵا/ رۆژنامەنوس/ هەولێر
٧٣. پ. ی. د. پشکۆ حەمەتاهیر ئاغجەلەری/ مامۆستای زانکۆ/ سلێمانی
٧٤. بەستون عەبدولڕەحمان سابوراوایی/ پسپۆڕی ئابوری/ سلێمانی
٧٥. محەمەد حەمەباقی/ ئەندامی کارای ئەکادیمیای کوردی/ هەولێر
٧٦. رەزا عەلیپور/ شاعیر و نوسەر/ سنە
٧٧. شوان کەریم/ شانۆکار/ ئەڵمانیا
٧٨. د. برایم مەلازادە/ توێژەر و مامۆستای زانکۆی سۆران
٧٩. مەهدی جاف/ شانۆکار/ سوید
٨٠. پ. د. سالار باسیرە/ پسپۆڕ لە زانستە سیاسییەکان/ ئەڵمانیا
٨١. روناک شوانی/ نوسەر و وەرگێڕ/ سوید
٨٢. محەمەد هەریریی/ نوسەر/ بریتانیا
٨٣. رەسوڵ سوڵتانی/ نوسەر و وەرگێڕ و شاعیر/ باشوری کوردستان
٨٤. یوسف حەمەڕەشید/ مامۆستا/ هەولێر
٨٥. محەمەد کوردۆ/ شاعیر/ سلێمانی
٨٦. هیوا ناسح/ رۆژنامەنوس و چالاک/ سویسرا
٨٧. رزگار حەمەرەئوف/ موزیسیان/ کەرکوک
٨٨. مەهدی جاف/ شانۆکار/ سوید
٨٩. سەحەر مەعەزی/ شاعیر/ سنە
٩٠. ئەڤین عەزیز/ کردارناس و توێژەری بواری جەندەر/ سوید
٩١. شیوا میرەکی/ شاعیر و مامۆستای زمانی کوردیی/ قوروە

٩٢. کامیل عومەر/ مامۆستای زانکۆ/ سلێمانی
٩٣. نیازی حەمەعەزیز/ نوسەر و رۆژنامەنوس/ هەولێر
٩٤. خالید قادر/ چالاکی مەدەنی/ رانیە
٩٥. روبار سەنگەر ساڵح/ توێژەری کۆمەڵایەتی/ هەولێر
٩٦. جوانە سەڵاح/ خوێندکاری ماستەر/ سلێمانی
٩٧. رێبین کاکەمەم عومەر/ ی. توێژەر/ شەقڵاوە
٩٨. ئەحمەد تەها عەلی/ مامۆستای زانکۆ/ گەرمیان
٩٩. شیرین کافی/ چالاکی مەدەنی/ ئەڵمانیا
١٠٠. پەروین شێخی/ چیرۆکنوس و پەروەردەکار/ بۆکان
١٠١. ئاراس عوسمان محەمەد/ توێژەر/ گەرمیان
١٠٢. حومەیرا فەتحی/ ماستەر لە ئەدەبی فارسی/ دیواندەرە
١٠٣. هەڵمەت فایەق دەروێش/ مامۆستای زانکۆ/ گەرمیان
١٠٤. پ. د. یاسین سەردەشتی/ مامۆستای زانکۆ/ سلێمانی
١٠٥. گەشە دارا حەفید/ مافناس/ سلێمانی
١٠٦. کامەران محەمەد توفیق/ مامۆستای زانکۆ/ گەرمیان
١٠٧. ظاهر حمدامین صابر/ مامۆستای زانکۆ/ هەولێر
١٠٨. بەهمان تاهیر نەریمان/ نوسەر و توێژەر/ سلێمانی
١٠٩. خالید سلێمان/ رۆژنامەنوس/ کەنەدا
١١٠. زیاد نعمان محمود/ توێژەر/ گەرمیان
١١١. عادل علی سلام/ نوسەر و چاودێری سیاسیی/ سلێمانی
١١٢. د. دلێر احمد حمە/ مامۆستای زانکۆ/ هەولێر
١١٣. د. شێرکۆ جبار محمد/ مامۆستای زانکۆ/ سلێمانی
١١٤. کەماڵ شەنگالی (ئەمینی)/ نوسەر و شاعیر/ سنە
١١٥. پ. ی. محمد کریم أحمد (بابەڵەی)/ رۆژنامەنوس و ئەکادیمی/ سلێمانی
١١٦. گەشاو علی فرج/ توێژەر/ هەولێر
١١٧. سەردەشت حەمەساڵح/ نوسەر/ سلێمانی
١١٨. شێخە رەسوڵ شێخە/ مامۆستا/ چوارقوڕنە
١١٩. هەژار خوداداد حسن/ مامۆستای زانکۆ/ گەرمیان
١٢٠. رێبوار عوزێر/ مامۆستا/ رانیە
١٢١. سەربەست ساڵح قادر/ رۆژنامەنوس/ سلێمانی
١٢٢. حەمەی کەریمی/ شاعیر و نوسەر/ مەریوان
١٢٣. سامان ئەمجەدی/ ماستەری فەلسەفەی هونەر/ سنە
١٢٤. کەریم چەلی/ رۆژنامەنوس/ باشوری کورستان
١٢٥. سوهام عەبدوڵڵا/ رۆژنامەنوس/ باشوری کوردستان
١٢٦. عادل حمەعارف مؤمن/ مامۆستای زانکۆ/ سلێمانی
١٢٧. بەکر ئاڵەیی/ شاعیر/ رانیە

١٢٨. یادگار عەلی محەمەد/ توێژەر/ گەرمیان
١٢٩. د. یاسین ئاشور جەوهەر/ پسپۆڕی زانستی سیاسیی/ زانکۆی گەرمیان
١٣٠. ئەحمەد ئیبراهیم ئەحمەد/ بەکالۆریۆس عەرەبی/ بریتانیا
١٣١. سەردار حەسەن/ ڕۆژنامەنوس/ هەولێر
١٣٢. نەزیر عەلی/ ڕۆژنامەنوس/ دهۆک
١٣٣. سامان حوسەن/ ڕۆژنامەنوس/ هەولێر
١٣٤. کاروان نەورۆزیی/ ڕۆژنامەنوس/ دهۆک
١٣٥. میللەت عیسمەت/ توێژەر و ڕۆژنامەنوس/ دهۆک
١٣٦. ئارام قادر صابر/ مامۆستای زانکۆ/ ڕانیە
١٣٧. کەریم ئەحمەد عەزیز/ خوێندکاری دکتۆرا/ زانکۆی گەرمیان
١٣٨. هێمن عادل وەلی/ پسپۆڕی ئابوریی/ زانکۆی گەرمیان
١٣٩. عەدنان محمد صالح/ ماستەر لە یاسا، دادنووس/ ناحیەی رزگاری
١٤٠. هێمن نصرالدین محمد/ مامۆستای زانکۆ/ گەرمیان
١٤١. پ. ی. کاوە ڕەزا/ مامۆستای زانکۆ/ سلێمانی
١٤٢. ساڵح بەچار/ شاعیر و نوسەر/ سلێمانی
١٤٣. خالد حەمەغەریب عەبدولڕەحمان/ سلێمانی
١٤٤. لوقمان محەمەد شلانی/ ڕۆژنامەنوس/ سۆران
١٤٥. مەحمود نەجمەدین/ نوسەر/ سلێمانی
١٤٦. بەناز حەمەرشید/ مامۆستای زانکۆ/ سلێمانی
١٤٧. سارا قادر/ ڕۆژنامەنوس و مامۆستای زانکۆ/ سلێمانی
١٤٨. عەدنان سەید حسەن/ ڕۆژنامەنوس/ سلێمانی
١٤٩. هەوراز محەمەد/ توێژەری کۆمەڵایەتی و فیلمساز/ سلێمانی
١٥٠. بەکر شوانی/ ڕۆژهەڵاتناس/ ئەڵمانیا
١٥١. دانا عەسکەر/ نوسەر و وەرگێڕ/ کەرکوک
١٥٢. گرفتار کاکەیی/ نوسەر و کاریکاتێریست/ ئەڵمانیا
١٥٣. لەنجە ئومەد عەلی/ پارێزەر/ سلێمانی
١٥٤. محەمەد حوسەین شەریف/ مامۆستای زمان و ئەدەبی کوردیی/ هەولێر
١٥٥. هاوار تەیب/ فێرخوازی زانکۆ ـ کوردیی/ شاعیر/ ڕانیە
١٥٦. شیرین کافی/ چالاکی مەدەنی/ ئەڵمانیا
١٥٧. ماریا پاکنهاد/ ڕۆژنامەنوس/ سنە
١٥٨. شاسە هێمن مەجید/ پسپۆڕی ئابوریی/ سلێمانی
١٥٩. سەربەست جیهاد/ ڕۆژنامەنوس/ ڕانیە
١٦٠. مەسعود زیلان/ ڕۆژنامەنوس/ سلێمانی
١٦١. پ. د. مارف عومەر گوڵ/ مامۆستای زانکۆ/ سلێمانی
١٦٢. جەوهەر ئەحمەد حوسەین/ مامۆستای زمانی کوردیی/ سەنگەسەر
١٦٣. شوان أحمد محمد/ ڕۆژنامەنوس/ ڕانیە

١٦٤. مەجید ساڵح/ نوسەر و وەرگێڕ/ سلێمانی
١٦٥. د. صابر حسن رسول/ مامۆستای زانکۆ، وەرگێڕان (ئینگلیزی ـ کوردیی)/ سلێمانی
١٦٦. د. کارزان محەمەد/ مامۆستای زانکۆ/ سلێمانی
١٦٧. ماجید خەلیل فەتاح/ مامۆستای زانکۆ، پسپۆڕی مێژوی نوێی کورد/ سلێمانی
١٦٨. د. حیلمی رەسوڵ رەزا/ پسپۆڕی مێژوی کۆن/ رانیە
١٦٩. ه□م□ن مەحمود/ رۆژنامەنوس، بەکالۆریۆس لە ئابوریی/ دەربەندیخان
١٧٠. شیلان جەلال دەرگەڵەیی/ بەکالۆریۆسی زمان و ئەدەبی کوردیی/ بریتانیا
١٧١. عەتا کەریم/ نوسەر و رۆژنامەنوس/ سلێمانی
١٧٢. ناجی ئەفراسیاو/ وەرگێڕ، ماستەر لە بانک و ژمێریاریی/ سەیدسادق
١٧٣. د. سەلیم رەشید/ مامۆستای زانکۆ/ هەولێر
١٧٤. د. یەحیا عومەر رێشاویی/ مامۆستای میدیا/ سلێمانی
١٧٥. پ. ی. د. حبیب کەرکوکی/ ئەڵمانیا/ پەیمانگای بیرلتز
١٧٦. رێبین فەتاح/ بەکالۆریۆس لە کۆمەڵناسیی/ هەولێر
١٧٧. سامان عەزەدین سەعدون/ مامۆستای زانکۆ – پسپۆڕی ئەدەبی کوردی/ سلێمانی
١٧٨. مستەفا چوارتایی/ رۆژنامەنوس و نوسەر/ ئەڵمانیا
١٧٩. سەردار فەتاح ئەمین/ چالاکی مەدەنی/ هۆڵەندا
١٨٠. کاوە کافرۆشی/ خوێندکاری فیلمسازیی/ سلێمانی
١٨١. رێکار ئەحمەد/ سکرتێری حزبی رزگاریی/ هەولێر
١٨٢. زایەر عەبدوڵڵا/ هونەرمەند و نوسەر/ هەولێر
١٨٣. ئارش مێهرەبان/ خوێندکار/ زانکۆی کوردستان/ سنە

پیرەکانی دۆزەخ … ئەحمەد حاجی سامی

دۆزەخ ..

جوانترین مەملەکەت.
لە دەقەکاندا،
بۆنی خوێنی شەیتانەکانت دەکەم.
شەڕابی پاسەوانە خەواڵوەکانت دەخۆمەوە.
چاوشارکێ لەگەڵ جنۆکەکانت دەکەم.

عاشقی بڵێسەی ئەو ئاگرەم،
کە بەدوای موسا ڕیش درێژەکانی فیردەوس و
عەباسە چڵکنەکانی زەوییە.
بۆ ئەو فریشتانە خەمبارم،
هیوایان گەیشتنە بە ئازادی و
پێی ناگەن.

من کە کوڕی پیرترین قەسابی ئەو جەنگەڵە خۆڕاوییەم،
هەرگیز،
گومڕابوونی خۆم بە بتە شکاوەکان نەفرۆشتەوە،
تاڵییەکانی ئێوارەم بۆ عیسا کوژراوەکان نەگێڕاوە.
بەڵام،
دەستم بۆ زێڕەکانی ئەو زەمەنە سەرمایەدارییە برد و
گۆڕم بۆ ژنە مەمك بڕاوەکان هەڵکەند.
تاجە گوڵینەم خستە سەر مەزاری شۆخە دەستبازەکان و
فووم لە خۆڵەمێشی گوناهەکانم کرد.
لە خودا پاڕامەوە:
لەگەڵ ئەهریمەنەکان بمسووتێنە،
دەستنووسەکەی خۆتم لێ بستێنە،
بە خاچ و ئاگر و تاریکم بسپێرە.

پیرەکانی دۆزەخ،
لە بارەگای ئاسمان دابەزین و
بە گوێی جەنگاوەرانیان چرپاند:
شەهیدیش بن،
ناچنە ئەو عەدەمەی خەونی پەمەیتان پێوە دەبینی.
چێژ لە باوەشی ئەو حۆریانە ناکەن،
بۆ ئەدەبانە لە قووڵایی زوڵمەتدا نامەتان بۆیان دەنارد.

ئەو جیهانە چەندە غەریبە بە شیعرەکانی من!
کە هاوارم دەکرد:
تکایە،

با نەبینە ڕووبارێکی ئەتککراو،
کە بە هەناسەی خۆمانەوە بێگانەین.
با نەبینە شەوێکی فەرامۆشکراو،
کە وڕێنە بۆ پاسارییە خەمگینەکانی خۆی دەکات،
بەڵام نەیاندەزانی،
ئەو ئاوازەی سینەم،
خوڕەی دەریایەکی ساردە بە ناو تاریکیدا.
ئەو هەورە چڕە خاڵیبووانەی ئاسمانم،
پەیامی شانازیکردنی منی نەخۆشە بەو حەرفانەی برینداریان کردم.

پیرەکان هاتنەوە ..
لە دیوەخانی ئاغا دزە قەڵەوەکانەوە نووزانەوە،
ئاگر لە جەستەیان وەك نوێژە بەپەلەکانی من هەڵدەوەری،
کە بەرانبەر خودا دەوەستام و
بیرم لە خامۆشی ڕۆژەکانم دەکردەوە.
مینبەر ئاسا:
مۆسیقا و شیعریان حەرام دەکرد.
سەما و پیاسەیان قەدەغە دەکرد.
دەیانگوت:
پەرتوکە ئاسمانییەکان بپارێزن،
پەیامبەرەکانتان خۆشبوێت،
خودا هەموو کات مێهرەبان نییە!

دۆزەخ ..
ئەی دوا نیشتیمانم،
ئەی دوا وڵاتی دێرینم.
خەون و قوفڵ و برینەکانی منت پیرۆز.
چونکە،
من تاکە ڕێبواری شەکەتی نێو تۆفانەکەتم،
دێمەوە و
لە دیوارەکانتەوە پەشیمانیم ڕەنگ دەکەم.
من تاکە منداڵی دەربازبووی نێو ئاگرەکەتم،
دێمەوە و
بە پەڕی کتێبەکانتەوە خۆم هەڵدەواسم.

ئەی دۆزەخ،
بۆ ئەبەد بمگرە خۆت؛
کە لە بەهەشتێکی خەیاڵاویدام.

ئاخر،
ئەو زەمینە دۆزەخی شاعیرانە،
نەفرەت لەو پەنجە قەیرە جوانەمەرگانەی خۆیان بە مۆسیقا سپارد،
نەفرەت لەوانەی خەون بە شاعیربوونەوە دەبینن.

بێپسانەوە دەنووسم و
هەمیشە برسیم ..
هیچ قەسپێکی چنراوە سکم تێر ناکات،
کە بەدرێژایی ڕێگەکەکان خەندەقی بەرگری لە کافرەکان هەڵدەکۆڵم.
ئاوی هیچ گۆمێك تۆنوێتیم ناشکێنێت،
کە خۆم بە وەهمی دارستانە تووڕەکان ناساند و
ئایندەم ونکرد.

ئەی پیرەکانی دۆزەخ،
بڕۆنەوە ماڵە گەرمەکەی خۆتان و
بۆشاییەك بۆ ئەو تەنهاییەی من بدۆزنەوە،
کە من لە دوای ئێوە،
ناوی خۆم لە دەفتەرەکانی مردن دەنووسمەوە.
چونکە،
من دواهەمین جێنشینی بام و
لە دۆزەخ تووڕەییەکانم بە ئاگر دادەمرکێنمەوە.

ئەحمەد حاجی سامی – 2019

تارمایی یەکانی قەدەر … سەرهەنگ خامۆش

ئێوارەیەک بەر لە هاتنی
تارمایی یە هێمنەکانی شەو
پێش ئەوەی خۆر
لە تخوبی شار ئاوابێ
خۆم بە باڵی
باڵندەیەکی کۆچەر هەڵدەواسم

لە ژێر هەورە یاخی بووەکان دا
دەبمە پەیامێکی پڕ لەحەسرەت
بە لێوی قڵیشاوی خاک پێدەکەنم
لە گەڵ سیمفۆنیای باران سەمادەکەم
سەفەرێک بۆ ئەودیوی
سەرا بە تاڵەکانی غوربەت دەکەم

دەڕۆم پێش ئەوەی
سەردولکەی مەرگی پایز
پرچی حەزەکانم به□ نێنەوە
هەگبەی سەوزم
ل□ بەر دەرگای زەردی خەزان هەڵدەڕێژم...

پەنجەکانم لە تەنیایی دەتۆرێن
لەگەڵ نۆتەکانی
پرچی تاری کازیوەدا
بە دیار نامۆ بوونی شیعرێکمەوە
ئاوازی عەشق دەژەنن

بەر لەوەی خەرمانەی وشەکانم گ□ بگرن
لە ئاوێنە شکاوەکانی تەمەنم
لە تارمایی پیریم ڕادەمێنم
لە کەناری مەستی گەنجیم و □نەوزێ دەدەم
دەچمەوە نێو
ئەلبومی یادگاریەکانم
کۆلارەکانی خەون
لە ئاسمانی منداڵیم هەڵدەدەم

دەگەڕێمەوە نێوسۆزی باوەشی دایکم
گۆیم بۆ لایلایە شیرینەکانی ڕادەگرم
تا ئەوساتەی خۆزگەکانم
لە نیۆ جۆلانەی قەدەری شەو
چاولێک د□ نێن...

گوزەرێك بە شاری خامۆشان ... شەیدا

گڵۆپەکانی شاری خامۆشان
بۆچ وا کزە؟
یا لەوێ روونا‌کییەکی تر هەیە
بۆ هەمیشە چاوی بزە !
کاژێرەکان
لەسەر ساتە
جوداکانی لێکترازانا وەستاون
بە بێ وزە !
*
لەسەر کێڵێك بە خەتێکی لەرزۆك
نووسرابوو
1884 چووە خەونێکی قووڵەوە
ئەو کات هەرچەند
سمارتفۆن و ئینتەرنێت و
سیگاری ئیلکترۆنیك نەبوو
بەڵام راستی و چەوتی وەك ئێستا بوون
*
ناپرسم چەند بە هێواشی
یان چۆن بە هۆکاری سادە مردن
گوڵم لێیە یەکێکیان دەڵێ
ئێستاش شوێنی گولـــلەکان
ئازاریان دێ
ئەو ساتە هەموو راستییەکانم زانی
بەس ناتوانم پێیان بڵێم
وەک ئەوەی دنیای ماتریاڵ
هەرنەبوو بێ
*
هەموو هەستە خەمناکەکان
حەسرەتەکان
پەشیمانییەکان
کەشێکی مات و سەیری
خولقاندووە

وەك كەسێك بیەوێت شتێك بڵێت و
نەتوانێ..
كە رەشەبای كڕێوەكان
كێلەكانیشیان وەلا خست
هیچیان نەگوت
*
كوان جەنگاوەرەكان؟
پیشەوەرەكان؟
شازادەكان؟
خۆ هیچیان لێ نەمایەوە
جگە لە فیكشنێكی
لە یادكراو
*
ئێستا وا سمۆرەكان
لەم كێل بۆ ئە كێل باز دەدەن
ناو و ساڵی هاتنەبوون و
كۆچی هەموویان دەزانن
جوان دەڕوانن
ئەو كاتانەی بوندوقەكان
دەكەنە ژێر خاكی گۆڕەكان
بۆ رۆژە تارەكانی زستان
*
ئیدی دەبێ كام زرمە بێ
هەمووان پێكڕا لەم خەونە رابچڵەكێنێ
كە پڕە لە هەڵەو قاقا و ئازارو خەم و
ناپاكی و درۆو گۆرانی گوتن
ئەگەر ژیان و مەرگ
هەر خەونێك بن..

□

هۆنراوه بۆ مندالان – نیشتمانی ماسی … عەلی حەمەڕەشید

لای روبارێک وەستابووم
ماسی□ک بوو بە هاوڕێم
ئەو سەمام بۆ دەکات و
من گۆرانی بۆ دەڵێم
…
ماندوو دەبێ جار جارێ
بە هێواشی و لەسەرخۆ
بەرەو تەنکاوەکان دێ و
دەکەوینە گفتوگۆ
…
رۆژێکیان نزیک بۆوە
وتی هاوڕێ گیان سڵاو
نیشتمانی من ئاوە و
خۆشم دەوێ وەکو چاو
…
بەبێ ئاو منی ماسی
بێ لانە و نیشتمانم
چونکە بێ ئەوان ناژیم
روناکین بۆ چاوانم
…
منیش وتم وەک تۆ وام
ئەی هاوڕێی بچکۆلەکەم
نیشتمانم خۆشدەوێ و
شانازی پێوە دەکەم
…
٥/٥/٢٠١١